

FRISIAE OCCIDENTALIS

DVCATVS
GELDRIC
PARS. EADE

DVCATVS
BRABAN

DE ZVYDER ZEE

SCCELLINCK
Suryp
Grijende
Brandarius
TVLIF
MONICKE SLOOT
Nielant ten oosten
OLIELANDT
Nielant ten westen
WEST VIELANDER
DIEP
MEERS DIEP

WIERKINGE

HOLLANDIAE ANTI
QVORVM CATHTHORVM
SEDIS NOVA DESCRIP
TIO, AVCTORE IACO
BO A DAVENTRIA

PARS

Miliaria Holland. parua, mediocria, & magna.

RASMVS ROTERODAMVS BATAVVS his verbis hanc suam describit Hollandiam: Conuenit inter plerisque doctos, nec id refragantibus coniecturis, eam Rhēni ad Oceanum insulam, cuius Tacitus lib. 20. meminit, esse, quam nunc Hollandiam vocant; terram mihi semper & celebrandam & venerandam, vt cui vitæ huius initium debeam. Atque vtinam illi nos tam possimus honestamento viciſſim esse, quam illa nobis non est pœnitenda. Nam quod Martialis eam gentem rusticitatis infimulat, quod eandem Lucanus truce[m] vocat, aut nihil ad nos pertinet, aut etiam laudi vertendum arbitror vtrumque. Siquidem quæ gens non aliquando fuit rudior? Aut quando Romana gens laudatior, quam cum præter agriculturam & militiam nihil artium nosset? Quod si quæ quondam in Batauos dicta sunt, contendet aliquis ad huius temporis rationem pertinere; quæ maior laus Hollandiæ meæ poterit tribui, quam si dicatur à Martialis iocis abhorre[re], quos etiam ipse nequitias appellat? Vtinamque Christianis vel omnibus aures essent Batauæ, quo pestilentes illius Poëtæ facetiæ aut non admitterent, aut certe his non caperentur. Quod si quis id rusticitatem vocare velit, nos conuicium haud illibenter agnoscimus; videlicet cum integris Lacedæmoniis, cum præcis illis Sabinis, cum laudatissimis Catonibus commune. Lucanus autem (opinor) ita truces appellat Batauos vt Virgilius acrem Romanum. Alioqui si mores domesticos spectes, non alia gens est ad humanitatem, ad benignitatem propensior, cuique minus adsit vel feritatis, vel truculentia, ingenium simplex, & ab inuidiis, omniq[ue] fūco alienum, nullis grauib[us] obnoxium vitis: tantum ad voluptatem, præcipue conuiuiorum, aliquanto deditius. Cuius rei causam esse puto, miram rerum omnium exuberantiam, quibus voluptatis studium irritari solet: idque partim ob commoditatem importationum, quod non solum occupat duobus nobilissimorum fluminum ostia, Mosæ, Rhēniq[ue], verum etiam quod aliquanta sui parte Oceano alluitur: partim ob natiuam regionis vbertatem, vt quæ passim nauigabilibus ac piscosis interluatur fluuiis, pascuis vberimis abundet. Ad hæc auium infinitam copiam, paludes saltusq[ue] suppeditant. Proinde negant aliam inueniri regionem, quæ simili spatio tantum oppidorum contineat, mediocri quidem magnitudine, sed incredibili politia. In domesticæ suppellectilis nitore, palmam vni concedunt Hollandiæ, negotiatores quibus pleraque pars Orbis est peragrata. Mediocriter eruditorum nusquam gentium frequentior numerus. Ad exquisitam eruditionem, præsertim antiquam, quod non perinde multi perueniant, aut vitæ luxus in causa est, aut quod apud illos plus honoris habetur egregiæ morum integritati, quam egregiæ doctrinæ. Nam ingenium non esse negatum illis, plurimis constat argumentis: quamquam mihi sanè quàm mediocre contigit, ne dicam exiguum, vt cetera pleraque. Hactenus Erasmus in Chiliadibus.

Regio est hæc Hollandia vbique ferè mari, Mosæ Rhēniq[ue] ostiis instar peninsula septa, non admodum spatiosa, vt quæ sexaginta miliaribus nostratibus in orbem tantum pateat. Continet tamen vndetriginta vrbes muris cinctas, quæ sunt, DORDRACVM, ante centum quinquaginta plus minus annos insula maris inundatione facta: hæc quatuor fluminibus alluitur. Vrbs est potens, ciuib[us] locupletissimis habitata, & pulcherrimis ædibus tam publicis quàm priuatis exculta. Magnus hic mercatorum confluxus. est enim hic stabulum (vt sic vocem, quod vulgo *stapel* vocant) Rhēnensis vini, frumenti, materiarum, aliarumq[ue] mercium quæ Rheamœno. Mœnia egresſis statim occurrit nemusculum, quo ciues se festis diebus à labore & curis refocillant, idoneum. Vrbs est lanificio nobilis, vbi quotannis dena duodenaq[ue] millia pannorum confici compertum est. Hic artem imprimendorum librorum primum inuentam, incolis & ciuib[us] persuasum est. DELFIVM, à fossa, quam *Delft* vulgò appellant, nomen habet. Lanificium hic quoque ciues exercent. Optima hic etiam cereuisia coquitur, quæ plurima in Zelandiam asportatur. Tulit hæc magnam ignis cladem anno 1536. incendio namque pars maxima ciuitatis conflagrauit. LEYDA, ad Rhenum, non longè ab eius olim ostio, quod nunc arena obstruatum cernitur. Oppidum huius regionis vetustissimum putatur; à Legione enim Romana hic olim hibernante nomen habere credunt. Nonnullas antiquitates etiamnum ibidem videre licet. GOUDA, ad Isalam amnem, quo Gouda fluuius (à quo vrbs nomen habet) euoluitur, sita. Incolis frequens est. AMSTERODAMVM, ad sinum Tia vocatum magnificè exstruatum: emporium est his partibus populosissimum. Per singulas ferè plateas, Venetiarum instar, nauigio si mauis quàm pedestri itinere, negotia sua quiuis obire potest. Magnus hic nauium quotidie ex Noruegia, Liuania, ceterisque Septemtrionalibus regionibus, item ex Hispania, Gallia, Anglia, &c. appulsus, adeo vt interdum classem ducentarum, nec non trecentarum nauium onerariarum (quas *Holches* vocant) eò simul confluere videas. Ideoque secundum ea vrbs post Antuerpiam, in mercatura nempe, locum habere, vulgò perhibetur. ENCHVSA, ad litus maris, quod vernaculè *Snydersee* appellant, sita. Nauium maximarum fabrica, etiam exteris innotuit. HORN, ad eundem sinum posita. Nundina hic celebrantur mense Maio, vbi butyri caseiq[ue] maxima, ad miraculum vsq[ue] copia distrahitur. ALECMARIA, hic locus casei butyriq[ue] prouentu ceteras huius regionis ciuitates antecellit. PVRMERENDVM, arce Comitum Egmondanorum clarum est. EDAMVM, fabricandis nauibus, & optimis caseis, etiam nomen merdunt. Cannabis in huius territorio magna fertilitas, adeo, vt hic ferè omnia retia, funes atque rudentes (quibus Hollandi Zelandiq[ue] in piscationibus vtuntur) conficiant. SCHOONHOVV, quasi Ad bellos hortos dicas. Hic Salmonum (quorum hic etiam stabulum, vt i vini diximus Dordraci esse) assidua piscatio. Postea est ISELSTENV, VIANA: Itè LERODAMVM, ASPERA, & HVECKELEN, tres vrbeclæ in orbem ad amnem Linga sitæ, quingentis passibus dumtaxat ab inuicem distantes. GORICHVM, & WORICHVM, ad ripam Vahalii fluuii è regione extructa sunt. Habet Gorichum arcem adpectu venustissimam. Annonariam hanc ciuitatem quis rectè dixerit; tanta hic quotidie rerum humano victui necessariarum nundinatio, quæ hinc in vicinas regiones, Antuerpiam in primis, nauigijs asportantur. Sunt deinde HVESDEN, ROTERODAMVM, SCHIEDAMVM: & vtrumq[ue] MONTEM, alterum à Diua Gertrude, alterum à septenario numero notum est, *Seuenbergen* & *Geertruydenberge* enim appellant. Alia quædam oppida olim muris clausa: quæ etsi hodie iis, aut bellorum furoribus, aut aliis incommodis nudata conspiciantur, nihilominus suis antiquis immunitatibus & priuilegijs gaudent. Eius generis sunt, *Medemblichum*, *Beueroovicum*, *Muida*, *Neoportus*, *Vlaerdinga*, & *Grauesanda*. Supra quadringentos insuper pagos, inter quos supereminet *Haga*, quam Comitum cognominant. Hic pagus Guicciardino creditur amplitudine, opulentia, venustate, & amœnitate ceteros Europæ pagos antecellere, habet enim duo millia domorum: inter ceteras Regiam ædem, ad arcis similitudinem vallo & fossa munitam, in qua Principis summum tribunal. Propè est nemus opacum, auium cantu, & ferarum adpectu & oculis & auribus iucundum. Comopolim potius appellauerim, & cum Ctesiphonte pago in Assyria ad Tigridis fluuium ab omnibus scriptoribus celebrato comparare ausim: de quo Strabo scribit, eum pagum vrbs potentia & magnitudine esse, ibiq[ue] Parthorum Reges hiemare solere, Seleucię vrbi parcentes.

Habet Hollandia quoque suo sub imperio aliquot insulas: vti sunt, *Voorn*, cum oppidis *Geervliet* & *Briela*, *Goereda*, cum oppido cognominato *Somersdyck*, *Tessula*, & aliæ plures. Diœcesis item Traiectensis, quæ quondam suis Episcopis parere solebat, in qua quinque vrbes quoque numerantur, se Hollandiæ gubernationi sub Carolo V. Imp. dedit. Hæc dicta Hollandia adeo mari ambitur, fluuiisq[ue] lacubus, ac fossis dispescitur, & tamquam in areas distinguitur, vt nulla vrbs neque pagus sit, quod non naui & curru vehi possis. Neque Neapolitanus, eleganti epistola ad Comitem Nugarolum. De eadem vide historiam Batauicam Gerhardi Geldenhaurij & Cornelij Guicciardinum. Ruinarum Armamentarij Romani, quod arcem Britannicam vocant incolæ (qui sunt in littore Oceani Germanici ad pagum *Catvvijsk op zee* appellatum, non longè à Leyda oppido) marmorarumq[ue] inscriptionum ibidem inuentarum effigie, olim seorsum in lucem dedimus.

De regione Traiectensium, quæ hodie sub Hollandica quoque iurisdictione est, & hac tabula etiam continetur, consule historiam Lamberti Hortensij Monfortij.